

Josep M. Domènech i Mateu

(3.10.1944 - 2.1.2019)

Nascut a Valls el 1944, Josep M. Domènech i Mateu va morir el passat dia 2 de gener, a l'edat de 74 anys i després d'haver passat un calvari de vuit anys entrant i sortint de centres hospitalaris i residències diverses. En períodes de tranquil·litat, però, venia a les reunions.

Llicenciat en medicina i cirurgia per la Universitat de Barcelona —va obtenir el Premi Fi de Carrera, atorgat per la Diputació de Barcelona—, va fer el doctorat a Madrid, sota la direcció de Francisco Orts Llorca, una autoritat en el camp de l'anatomia i l'embriologia. Va rebre el premi extraordinari de doctorat per la seva tesi, *Irrigación arterial extracoronaria del corazón*, que presentà el 1972 a la Universitat Complutense de Madrid.

El 1970 va guanyar les oposicions a la plaça de professor adjunt del Departament de Ciències Morfològiques i, el 1975, les de professor agregat a la càtedra d'anatomia humana del Departament de Ciències Morfològiques de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), on va ser catedràtic, des de 1983, i on va ocupar el càrrec de director del Departament esmentat.

La seva vida acadèmica i professional va estar dedicada exclusivament al Departament de Ciències Morfològiques de la UAB, tant en l'àmbit de la recerca com en el de la docència. Va aconseguir crear una embrioteca —que actualment pertany a la UAB i està considerada una de les millors d'Europa— formada per milers de preparacions d'embrions i mostres de fetus humans i d'alguns altres mamífers, que li feien arribar de diversos llocs i que serveixen per a detectar malformacions, principalment cardíaques i urogenitals. Inicialment, però, el doctor Domènech feia embriologia experimental amb embrions de pollastre i guatles al Laboratori Biològic de Sarrià. Les primeres tesis que va dirigir versaven sobre els resultats de la seva experimentació.

Va ser un professor molt motivat, molt apassionat en les seves explicacions i un gran dibuixant a la pissarra. Tenia l'habilitat de treballar simultàniament amb les dues

mans i obtenir, així, unes magnífiques imatges simètriques. Sabia captar l'atenció del seu auditori, ja fos a l'aula o en un amfiteatre. Preferia la pissarra a les presentacions amb diapositives.

Impartia classes d'anatomia a la Universitat de les Illes Balears durant unes quantes setmanes l'any, gràcies a un conveni amb la UAB; l'anatomia és una disciplina que no únicament la conreen els metges, també ho fan els biòlegs i els veterinaris, que estudien els vertebrats.

Va ser soci numerari de la Societat Catalana de Biologia des de 1978, i el 1985 va ingressar a l'IEC com a membre numerari adscrit a la Secció de Ciències (quan la Secció encara no s'havia dividit). El doctor Domènech va col·laborar sempre en les tasques que li eren encomanades, com ara en el *Diccionari de medicina*, el DIEC o la valoració de textos de la seva especialitat.

El 1996 ingressà a la Reial Acadèmia de Medicina com a membre numerari. El seu discurs d'ingrés a l'Acadèmia, «Morfogènesi del sistema His-Tawara i record anatòmic de l'esquelet fibrós del cor», va ser un treball de referència, tot i que va suscitar una certa polèmica entre alguns anatomistes. El padrí del doctor Domènech, el doctor Josep Laporte, va presentar-lo davant l'Acadèmia fent esment del seu parentiu amb l'eminent metge català Joan Giné i Partagàs, de qui era descendent, i lloant la seva vàlua com a científic.

Va ser membre de la Secció de Ciències Bàsiques, Diagnòstiques i Terapèutiques de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya i membre fundador de la Societat Llatinoamericana de Cardiologia Pediàtrica. Va publicar més de dos-cents articles en revistes nacionals i internacionals i va assistir a nombrosos cursos i congressos relacionats amb la seva especialitat.

Va ser distingit amb diversos guardons, com ara el Premi Nacional de Cardiologia, el 1981; la Gran Creu del Mèrit Naval, el 1984; la Medalla Narcís Monturiol al mèrit científic, l'any 1986, i el premi de la Societat Espanyola d'Urologia, el 2011, entre d'altres. La seva trajectòria professional també va ser reconeguda internacionalment; així, va rebre el Premi Emmanuel Kaplan a l'excel·lència, concedit per la Societat Americana de Cirurgia, l'any 1991, el mateix any en què va ser nomenat membre d'honor de la Societat Xilena d'Anatomia. L'any 1990 va ser professor extraordinari de la Universitat de Trujillo, al Perú. Va treballar estretament amb la Universitat de Mèxic DF, concretament amb la doctora María Victoria de la Cruz, embrióloga cubana que va col·laborar durant molts anys amb el doctor Domènech a l'Institut Politècnic Nacional de Mèxic i que va ser investida doctora *honoris causa* per la UAB l'any 1981.

Fora de l'àmbit acadèmic, cal destacar que va rebre diversos homenatges a la seva ciutat natal, Valls, a la qual va estar sempre molt vinculat. L'any 1961 va rebre amb

emoció i alegria el seu nomenament com a padrí de la Colla Vella dels Xiquets de Valls i, el 1981, va ser banderer de les festes Decennals, de les quals va fer el pregó l'any 2011.

Dos dies després de la seva mort, la Colla Vella dels Xiquets de Valls li va dedicar un obituari ampli i molt entranyable. Descansi en pau.

Text llegit per la senyora Mercè Durfort i Coll en el Ple del dia 17 de gener de 2019